

РОЗШИРЕНІ ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ «ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Розділ 1. Менеджмент у системі освіти: становлення, стан, напрями

ЛЕКЦІЯ 1.

Поняття управління та педагогічного менеджменту, його функцій та принципи.

1. Менеджмент як наука, його об'єкт, предмет, мета.
2. Сутність педагогічного менеджменту.
3. Процес управління.
4. Визначення основних понять: «організація», «менеджер», «управлінська діяльність», «структура управління», «функції менеджменту».
5. Системний підхід його суть та значення в педагогічному менеджменті.
6. Стили керівництва та їх характеристика: авторитарний, демократичний, ліберальний.
7. Основні підходи і школи розвитку сучасного менеджменту.
8. Функції (основні функціональні компоненти) педагогічного менеджменту. Педагогічний аналіз. Цілепокладання і планування.
9. Основні характеристики програмно-цільового підходу.
10. Загальні принципи управління.
11. Принципи педагогічного менеджменту.

Рекомендована література:

1. Віноградська О.М. Менеджмент: Навчальний посібник для студентів усіх форм навчання спеціальності 0501 – «Економіка і підприємництво» / О.М. Віноградська, Н.С. Віноградська, В.С. Шевченко. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 160 с.
2. Гнатюк Д. Шкільний менеджмент / Д. Гнатюк // Директор школи. – 2005. – № 42. – С. 8-11.
3. Діденко В.М. Менеджмент: підручник / В.М. Діденко. – К.: Кондор, 2008. – 584 с.
4. Живаєва Т. Управління персоналом гімназії / Т. Живаєва, Ж. Левицька // Директор школи. – 2006. – № 14. – С. 3-20.
5. Кравченко В.О. Менеджмент: навчальний посібник / В.О. Кравченко. – Одеса: Атлант, 2013. – 165 с.
6. Лунячек В.Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник / В.Е. Лунячек. – 2-е вид., випр. – Х.: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. – 512 с.
7. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті / О.І. Мармаза. – Х.: Основа, 2007. – 448 с.
8. Пікельна В.С. Управління школою / В.С. Пікельна. – Х.: Основа, 2004. – 112 с.
9. Тимченко А.А. Системний підхід до створення інформаційно-аналітичної системи контролю та оцінювання навчальної діяльності студентів ВНЗ / А.А. Тимченко, Ю.В. Триус // Науковий Вісник Херсонського національного технічного університету. – 2009. – № 2(35). – С. 415-420.
10. Шатун В.Т. Основи менеджменту: навчальний посібник / В.Т. Шатун. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 376 с.
11. Щербань П. Основи управління закладами освіти / П. Щербань // Практична педагогіка / П. Щербань. – К., 2002. – С. 141-163.

ЛЕКЦІЯ 2.

Система управління освіти в Україні.

1. Регламентация діяльності загальноосвітньої установи в «Законі про освіту». Закон України «Про середню освіту» та функціонування середньої освіти в Україні.
2. Принципи середньої освіти. Типове положення про загальноосвітню установу.
3. Структура навчальних закладів. Структура державного управління середньою освітою. Зміст діяльності загальноосвітніх середніх закладів нового типу (ліцеї, гімназії).
4. Нормативні акти, що регулюють діяльність загальноосвітньої школи в умовах модернізації української освіти.
5. Трудове законодавство як основа трудових стосунків в загальноосвітній установі. Локальні акти загальноосвітньої установи.
6. Статут освітньої установи, його розробка, затвердження та коригування. Документація, доповнююча статут освітньої установи. Документи, що регламентують організацію роботи освітньої установи.
7. Проблеми та зміни в системі середньої освіти.

Рекомендована література

1. Закон України «Про загальну середню освіту» від 13 травня 1999 року №651-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>.
2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>.
3. Калініна Л. Методичне забезпечення навчального модулю «стратегічне управління освітньою організацією» для керівників шкіл / Л. Калініна // Проблеми сучасного підручника. – К., 2009. – Вип. 9. – С. 26-29.
4. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Ред. В. І. Лозова. – Харків: Освіта. Виховання. Спорт, 2006. – 495 с.
5. Лунячек В.Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник / В.Е. Лунячек. – 2-е вид., випр. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. – 512 с.
6. Операйло С. Підходи до забезпечення менеджменту освітнім процесом / С. Операйло // Педагогіка вищої та середньої школи: наук.-метод. зб. – Кривий Ріг, 2006. – Вип.15. – С. 93-106.
7. Харламов И.Ф. Педагогика / И.Ф. Харламов. – М.: Высшая школа, 1990. – 120 с.
8. Шевченко Н. Моніторинг як засіб підвищення ефективності управління навчально-виховним процесом у загальноосвітньому навчальному закладі / Н. Шевченко, І. Капустін // Вісник тестування і моніторинг в освіті. – 2007. – № 10 – 11. – С. 25-30.
9. Щербань П. Основи управління закладами освіти / П. Щербань // Практична педагогіка / П. Щербань. – К., 2002. – С. 141-163.

Розділ 2. Управління навчальним закладом. Керівник навчального закладу

ЛЕКЦІЯ 3.

Навчальний заклад як об'єкт управління.

1. Вироблення і прийняття управлінських рішень. Інформаційне забезпечення процесу управління. Прямий і опосередкований шляхи управління.
2. Принципи освітньої політики України. Державні органи управління системою загальної середньої освіти.
3. Типи загальних навчальних закладів. Загальноосвітні програми.
4. Функціональні обов'язки посадових осіб загальноосвітніх навчальних закладів.

5. Загальні принципи управління загальноосвітніми навчальними закладами.
6. Поняття педагогічної системи. Відкриті та закриті педагогічні системи. Умови існування педагогічних систем.
7. Структурні компоненти педагогічного процесу.
8. Школа як педагогічна система. Школа як об'єкт управління.

Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Загальні методи навчання / А.М. Алексюк. – К.: Освіта, 1987.
2. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки / О.І. Вишневський. – Дрогобич: Коло, 2003. – 492 с.
3. Герчикова І.Н. Менеджмент: підручник для вузів / І.Н. Герчикова. – М.: ЮНІТИ, 1994.
4. Заєць О. Основні завдання управління освітою / О. Заєць // Вища освіта України. – 2008. – № 2. – С. 52-61.
5. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII
6. Ковальчук В. Мистецтво управління іншими [Концептуальні основи управлінням закладом освіти] / В. Ковальчук // Відкритий урок. – 2010. – № 4. – С. 14-15.
7. Москальова Л.Ю. Морально-етичний розвиток майбутніх керівників навчальних закладів як найважливіша передумова реформування освіти / Л.Ю. Москальова // Гуманітарні науки. – 2007. – № 2. – С. 18-24.
8. Побірченко Н. Шкільний менеджмент / Н. Побірченко, Г. Лопушанська // Директор школи. – 2004. – № 29 – 30. – С. 27-37.
9. Проценко Н. Менеджмент управлінської діяльності / Н. Проценко, К. Сокол // Директор школи. – 2008. – № 9. – С. 66-83.
10. Рогова Т. Реалізація ідей особистісно орієнтованого підходу в управлінні педагогічним колективом / Т. Рогова // Рідна школа. – 2006. – № 4. – С. 21-24.
11. Тимошко Г. Про деякі аспекти підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів до управління якістю освіти / Г. Тимошко // Освіта і управління. – 2006. – № 1. – С. 73-78.
12. Шиян О. Використання управлінських технологій прогресивного досвіду України / О.Шиян // Директор школи. – 2008. – № 12. – С. 33-35.

ЛЕКЦІЯ 4.

Управлінська діяльність керівника навчального закладу.

1. Роль та функції адміністратора в системі освіти. Вимоги до характерологічних, особистісних, професійних рис керівника.
2. Стиль керівництва. Сутність і структура управлінської культури менеджера освіти. Зміст її компонентів: аксіологічного, технологічного, особистісно-творчого.
3. Управлінська культура менеджера освіти як сукупність цінностей управління та педагогічних цінностей.
4. Особистісна культура керівника навчального закладу.
5. Імідж керівника. Лідерство в структурі керівника. Стиль ділового спілкування.

Рекомендована література

1. Алексеевский В.С. Обучение менеджменту – это освоение его культуры и технологий синергетики / В.С. Алексеевский // Инновации в образовании. – 2005. – №2. – С. 12-15.
2. Бондар В.І. Конкурентоздатність педагога як складова його професійної компетентності / В.І. Бондар // Початкова школа. – 2008. – №7. – С. 22 – 23.

3. Васильченко В. Фактори формування управлінської культури керівника сучасної школи / В. Васильченко // Управління школою. – 2005. – № 28-29. – С. 16-20.
4. Гамаюнов В. Менеджер навчально-виховного процесу / В. Гамаюнов // Освіта і управління. – 2000. – № 1-2. – С. 89-94.
5. Гнатюк Д. Системний підхід у практиці управління школою / Д. Гнатюк // Директор школи. – 2008. – № 9. – С. 47-64.
6. Єльнікова Г. Освітній моніторинг в управлінні загальною середньою освітою / Г. Єльнікова // Управління школою. – 2007. – № 24. – С. 3-8.
7. Зима В. Управлінська комунікація та специфіка управлінського спілкування як основа успішної діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу / В. Зима // Гуманітарний вісник: наук.-метод. зб. – Переяслав-Хмельницький, 2006. – спецвипуск. – С. 178-185.
8. Калініна Л. Культура як цивілізаційний феномен в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом / Л. Калініна, Г. Калініна // Освіта і управління. – 2010. – № 2 – 3. – С. 70-78.
9. Королук С. Управлінська культура керівника школи / С. Королук // Директор школи. – 2008. – № 37 – 38. – С. 4-5.
10. Лосєва Н.М. Сучасний підхід до вивчення особистості керівника освіти / Н.М.Лосєва, Е.К.Степаненко // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 3. – С. 64-73.
11. Луговий В.І. Управління освітою: Навчальний посібник для слухачів, аспірантів, докторантів спеціальності «Державне управління» / В.І. Луговий. – К.: Вид-во УАДУ, 1997. – 302 с.
12. Маслов В.І. Наукові підходи до визначення змісту управлінської компетентності керівника загальноосвітнього навчального закладу / В.І. Маслов // Підготовка керівника середнього закладу освіти [за заг. ред. Л.І. Даниленко]. – К., 2004. – С. 53 – 61.
13. Павлютенков Є. Образ ідеального керівника в історії науки управління / Є. Павлютенков // Управління школою. – 2006. – № 32 – 33. – С. 2-5.
14. Слуцкий В. Слагаемые управленческой компетентности директора школы / В. Слуцкий // Воспитание школьников. – 2006. – № 6. – С. 16-19.
15. Тиханська Т. Технологія управління школою / Т. Тиханська // Все для вчителя. – 2008. – № 10. – С. 13-18.

ЛЕКЦІЯ 5

Підвищення кваліфікації та атестація педагогічних кадрів.

1. Аналіз результатів діагностичних досліджень атестаційних матеріалів.
2. Карта професійно значимих властивостей педагога як модель трьох рівнів його професійності.
3. Діагностика особистості викладача і моніторинг його освітньої діяльності.
4. Форми підвищення кваліфікації та перепідготовки. Програмно-цільове планування підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.
5. Порядок атестації педагогічних і керівних кадрів.
6. Характеристика кваліфікаційних категорій педагогічних кадрів.
7. Педагогічна самоосвіта як індивідуальний процес підвищення кваліфікації.

Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII
2. Борисюк В.В. Розвиток соціально-педагогічних ідей в Україні (кінець XIXст.)/ В.В. Борисюк // Теоретичні та методичні засади соціально-педагогічної підготовки вчителя: Зб. наук.-метод. пр. – К., 1999. – 188 с.

3. Дубасенюк О.А. Методи формування професійної умілості майбутніх вчителів / О.А. Дубасенюк // Шлях освіти. – 1998. – № 3. – С. 37-40.
4. Типове положення про атестацію педагогічних працівників зі змінами і доповненнями відповідно до наказу МОН України №1473 від 20.12.11 року “Про затвердження Змін до Типового положення про атестацію педагогічних працівників”. Режим доступу: http://slobidske-ruo.edu.kh.ua/mc/atestacya/polozhennya_pro_atestaciyu_pedagogichnih_pracivnikov/
5. Сігасва Л.Є. Проблема підготовки й підвищення кваліфікації вчителів у контексті неперервної освіти / Л.Є. Сігасва // Педагогіка і психологія. –1999. – № 3. – С.94-100.

ЛЕКЦІЯ 6

Інноваційний підхід у педагогічному менеджменті.

1. Інновації в системі освіти. Участь освітніх закладів в інноваційних процесах.
2. Особливості освітнього закладу, який працює в інноваційному режимі.
3. Посилення додаткових функцій менеджменту в умовах управління інноваціями.
4. Методи інноваційного менеджменту в освітніх закладах. Проектування інноваційного розвитку освітнього закладу.
5. Інноваційний менеджмент як фактор суспільного прогресу. Особливості інноваційного педагогічного менеджменту.
6. Інноваційний процес як процес удосконалення освітньої практики на основі нововведень. Передумови сучасного інноваційного процесу в освіті.
7. Рушійні сили, протиріччя та логіка інноваційного процесу в освіті.
8. Різноманітність та класифікація інновацій в освіті. Основні критерії інновацій в освіті: новизна, оптимальність, результативність, можливість застосування в масовій практиці. Основні етапи розвитку інновацій в системі освіти.

Рекомендована література:

1. Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система: шляхи відродження // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: Збірник наукових праць / Ред. кол. Л.І.Даниленко та ін. – К.: Логос, 2000. – С. 158-160.
2. Ващенко Л. Управління інноваційними процесами [в загальноосвітніх навчальних закладах] / Л.Ващенко // Директор школи. – 2007. – № 23-24. – С. 3-12.
3. Вікторов В. Нові моделі управління освітою / В.Вікторов // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66-71.
4. Даценко О. Моделювання в теорії та практиці управління освітніми організаціями / О. Даценко // Директор школи. – 2008. – № 22. – С. 3-13.
5. Йохна М.А Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб. / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К., 2005.
6. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: підручник. / С.М. Ілляшенко. – Суми: Університетська книга, 2010. – 334 с.
7. Кравченко Л. Комплекс особистісних технологій само презентації менеджера освіти / Л. Кравченко // Вісник Львівського ун-ту. Сер. Педагогічна. – Львів, 2007. – Вип. 22. – С. 84-92.
8. Корольок С. Керівництво ЗНЗ: проблема вибору управлінських технологій / С. Корольок // Управління освітою. – 2005. – № 21. – С. 10-13.
9. Лунячек В.Е. Елементи технології управління сучасною школою / В.Е. Лунячек. – Харків: – Гімназія. –1999.
10. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління / О.І. Мармаза. – Х. : Основа, 2005. – 176 с.

11. Операйло С. Підходи до забезпечення менеджменту освітнім процесом / С. Операйло // Педагогіка вищої та середньої школи: наук.-метод. зб. – Кривий Ріг, 2006. – Вип.15. – С. 93-106.
12. Погрібна Н. Функції інноваційної управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу / Н. Погрібна // Рідна школа. – 2006. – № 10. – С. 54-57.
13. Проблеми інноваційного освітнього менеджменту // Управління школою. – 2006. – № 10 – 12. – С. 2-29.
14. Циба Т. Управління та логістичне функціонування системи освіти / Т. Циба // Рідна школа. – 2007. – № 6. – С. 39-41.
15. Шиян О. Використання управлінських технологій прогресивного досвіду України / О.Шиян // Директор школи. – 2008. – № 12. – С. 33-35.
16. Яковенко В.Д. Моделювання управління якістю діяльності навчального закладу / В.Д. Яковенко // Проблеми освіти: наук.-метод. зб. – К., 2007. – Вип. 53. – С. 53-62.